

АДМИНИСТРАЦИЯ МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ
«КИЖИНГИНСКИЙ РАЙОН»
КОМИТЕТ ПО СОЦИАЛЬНОЙ ПОЛИТИКЕ
ОТДЕЛ ОБРАЗОВАНИЯ
МБОУ «ЧЕСАНСКАЯ СРЕДНЯЯ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ШКОЛА»

671463, Республика Бурятия, Кижингинский район, улус Загустай, ул. Школьная, 14, 8(30141)34426, school_zagustay@govrb.ru

Рекомендована к утверждению
протокол МО №1
от 30 августа 2023 г.

Утверждена приказом
МБОУ «Чесанская СОШ»
№134/6 от 01 сентября 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
ПО УЧЕБНОМУ ПРЕДМЕТУ
«Бурятский язык»

для ВОСЬМОГО класса (ступени)

на период _____

Автор (составитель): Цыдыпова Соелма Дашиевна

у. Загустай, 2023 г.

I. Тайлбари бэшэг

Тус хүдэлмэри, буряад хэлэнэй, тэрэниие шэнжэлдэг эрдэм ухаанай хүгжэлтые хараадаа абан, Россиин эрдэм хуралсалай түсэбые (учебный план) баримталан, мүнөө үедэ хэрэглэгдэдэг программын үндэһөөр «Буряад хэлэнэй» стандартда тааруулан, 2008 ондо зохёогдоһон буряад хэлэнэй туршалгын программа баримталан, С.Г.Ошоров, Ж.Ц.Жамбуева гэгшэдэй зохёоһон 8-дохи класста үзэхэ ном хэрэглэжэ, хургуулиин хуралсалай программын түсэбтэй зохилдуулан ажалай программа зохогдобо.

Буряад хэлэ заахадаа, тон түрүүн хурагшадые зүбөөр буряадаар хэлүүлжэ, хөөрүүлжэ хургаха, алдуугүйгөөр бэшүүлжэ хургаха шухала. Түрэлхи хэлэн болбол үхибүүдые Эхэ орондоо, тоонто нюотагтаа, ниитын хэрэгтэ дуратайгаар хүмүүжүүлхэ, аха зоноо, гэртэхинээ, түрэлхидөө, багшанараа хүндэлжэ, залуу үетэниие хуралсалдань, ажал хүдэлмэридэнь, сахим журамдань найнаар хандуулжа хургаха зорилготой. Ушар тиимэһээ хэлэ хүгжөөлгэдэ, практическа хүдэлмэринүүдтэ ехэнхи саг үгтэбэ.

Гол шухала зорилгонууд:

Ургажа ябаа залуу үетэндэ эрдэм болбосоролой үндэһэ хууриие гүнзэгыгөөр ба бата бэхээр үгэхэ;

Хурагшадые Буряад республикын гүрэнэй аман ба бэшэгэй хэлэтэй болгохо;

Ниитын болон ажахын хэрэгтэ түрэлхи хэлээ хэрэглүүлжэ хургаха;

Арадайнгаа түүхэ, аман зохоолойнь баялиг, ёһо заншал, соёл болбосорол – эдэ бүгэдэндэ түшэглэн, тэдэниие хургажа, хүгжөөжэ, хүмүүжүүлжэ, буряад үндэһэ яһатанай гүнзэгы мэдэрэл бүрилдүүлхэ.

Тус зорилгонуудһаа дулдыдан, 8-дахи класста буряад хэлэ зааха талаар багшын урда иимэ шухала эрилтэнүүд табигдана:

1. Нэн түрүүн түрэлхи хэлээ заажа байхадаа, багша өөрөө хэлэ бэшэгэй талаар үндэр хэмжээнэй эрдэм мэдэсэтэй, болбосорол ехэтэй, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй, тэрэ тоодо буряад хэлэнэй саашанхи хүгжэлтын гол зорилгонуудые гүнзэгыгөөр ойлгохо ёһотой.

2. Хурагшадай эрдэм мэдэсын эрилтэнүүдэй стандарт ба программа шудалжа, багша буряад хэлэ заалгые түсэблэхэ;

Буряад (түрэлхи) хэлэнэй хуралсалай онсо шэнжэ (общая характеристика учебного предмета)

Хуралсалай жэлэй эхиндэ багша 8-дахи классай хурагшадай мэдэсэ шадабариин хэмжээе элирүүлхэ зорилготойгоор хэдэн ондоо түхэлэй шалгалтын хүдэлмэринүүдые дүүргүүлхэ: грамматическа даабаринуудтай диктантнуудые, зохоолго ба найруулгануудые бэшүүлжэ, тестнүүдые дүүргүүлжэ, анкетэнүүдэй асуудалнуудта харюусуулха шухала; аман шалгалга үнгэргэхэ; үзэгдэһэн темээр шалгалтын асуудалнуудта харюунуудые шагнаха; хөөрэлдөө эмхидхэхэ; Эдэ даабаринуудые дүүргэлгын дүнгүүд хурагшадай мэдэсэ, шадабари, хүгжэлтые гү, али программын эрилтэнүүдһээ гээгдэлгэ зүбөөр гэршэлгын диагностическа карта дүүргэхэ.

Хурагша бүхэнэй эрдэм мэдэсын хэмжээн адли бэшэ, тиимэһээ хэшээлэй алишье шатада хурагшын мэдэсын хэмжээндэ тааруугаар даабаринуудые дүүргэхэ;

Хурагшадые хургаха, хүгжөөхэ, хүмүүжүүлхэ зорилгонууд түрэлхи хэлэнэй, ород ба хари хэлэнүүдэй (русский и иностранный языки), буряад болон бусадшые уран зохоолой (бурятская, русская литература), Буряад ороной түүхын (история Бурятии), дэлхэйн уран зохоолой соёл культурын (МХК, ритмика, музыка, рисование) гэхэ мэтэ предметүүдээр нягта холбоотойгоор

Хэшээл үнгэргэхэдөө, элдэб онол аргуудые хэрэглэхэ: индивидуальна, паарна, групповой хүдэлмэринүүдые хэлгэн, үхибүүдэй һонирхол татаха, арт-терапия (физминутка, дуун, хэлэлгын даабаринууд, еохор хатарай элемент) дэлгэрэнгыгээр хэшээл бүхэндэ үнгэргэгдэхэ.

Программаар үзэгдэхэ сэдэбүүд, дүүргэгдэхэ даабаринууд коммуникативна шэглэлтэй: хэлэлгын (уншалга, бэшэлгэ, аудировани, хэлэлгэ дамжуулгын), хэлэнэй, социокультурна, компенсаторно, хуралсалай болон ойлголгын компетенцинүүдэй хүгжэлтые хэшээл бүхэндэ хараалан түсэблэхэ.

Буряад арадайнгаа ажабайдал, түүхэ, заншал, зан абари үзэжэ байгаа зохоолнууд дээрэ үндэһэлэн, найнаар ойлгуулха, ухаан сэдхэлдэнь шэнгээхэ, манай социумай ёһото эрхэтэн болгон хүмүүжүүлхэ.

Программын бүридэл.

Программын ёһоор буряад литература тус класста шудалан үзэлгэдэ жэл соо **68 саг**, неделидэ **2 саг** үгтэнэ.

II. Һурагшадай мэдэсэ, шадабариде табигдаха гол эрилтэнүүд.

Предметные компетенции:

– үгэ соохи үзэгүүд ба абьянуудые зүбөөр илгаруулха, шүүлбэрилхэ, аялгануудай ба хашалгануудай илгаа мэдэхэ, буряад болон абтаһан үгэнүүдэй бэшэгэй дүрим мэдэхэ, тэрэниие баримталан, үгэнүүдые болон мэдүүлэлнүүдые зүбөөр үгүүлхэ, бэшэхэ, үгэнүүдые бүридэлөөрнь шүүлбэрилхэ, юрын мэдүүлэлнүүдые зохёохо, мэдүүлэлэй юрын гэшүүдые мэдэхэ,

– юрэ хөөрэхэн, бодомжолһон, зураглаһан үгүүлэлнүүдые илгаруулха юрын түсэб табижа шадаха;

– хэлэлгэдээ үгэнүүдые зүбөөр хэрэглэжэ һураха; мэдүүлэлнүүдые хэлэлгэдээ зүбөөр зохёожо, хэлэжэ шадаха; дүтэрхы удхатай үгэнүүдые хэлэлгэдээ хэрэглэхэ; алдуугүйгөөр, зүбөөр бэшэжэ шадаха.

Метапредметные компетенции

– шухала хэрэгтэй мэдээсэлнүүдые бэдэржэ, компьютер болон интернетэй хүсөөр мэдээнүүдые оложо, хэрэглэжэ шадаха; шүүмжэлэл, шэнжэлэл хэжэ, дутуу дундануудые элирүүлжэ; хэһэн ажалдаа арга боломжонуудые тааруулжа, шалгалта, сэгнэлтэ үгэжэ шадаха; юумые сасуулжа, тааруулжа, шалтаг хойшолоной холбоо байгуулжа, бодолоо удаа дараалуулан һубаруулжа шадаха.

Личностные компетенции:

– буряад хэлээ буряад арадай үндэхэн-болбосоролой нангин баялиг гэжэ ойлгохо; түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ; хэлэнэй баялигые грамматическа аргануудые өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодожо байһан бодолоо тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадаха.

Коммуникативные УУД:

– бэе бэе шагнажа, дуулажа шадаха; хэлэнэй аргануудые хэлэлгэдээ хэрэглэжэ, өөрынгөө хараа бодол хэлэжэ шадаха; бэшэг дээрэ, аман хэлэлгээрээ хэрэгтэй мэдээсэл дамжуулжа шадаха; асуулта хэжэ, хүнэй һанал бодол ба өөрынгөө һанамжа хэлэжэ шадаха; хэжэ байһан юумэнэйнгээ зорилгонуудые, хамта дүүргэхэ ажалайнгаа түсэбүүдые, яажа тэрээнээ дүүргэхые элирхэйлжэ шадаха; олоһон мэдэсээрээ нүгөөдэтээ хубаалдажа, үрэ дүнтэй бодол абаха; бэе бэе хүндэлжэ, нүгөөдэдөө анхаралтайгаар хандаха.

Регулятивные УУД:

– олоһон мэдэсэхэн уламжалан, үшөө мэдэхэгүй юумэн тушаагаа зорилго табиха; түсэблэлгэ, удаа дараалуулан хоорондын зорилгонуудые табижа, ямар дүндэ ерэхээ уридшалан мэдэхэ; сэгнэлтэ хэхэдээ, юу ойлгоһоноо, үшөө юу ойлгожо абахабиб, хэр зэргэ шанартайгаар ойлгооиб гэжэ хэһэн ажалаа сэгнэжэ шадаха; эрмэлзэл зоригоо суглуулжа, бэрхэшээлнүүдые дабажа шадаха.

8 класста буряад хэлэ шудалаад байхадаа, һурагшад иимэ юумэ:

Мэдэхэ /ойлгохо:

- буряад хэлэн - Буряад Республикын гүрэнэй хэлэнүүдэй нэгэн, тэрэнэй үүргэ, онсо шэнжэнүүдынь;

- ойлгосонуудай удха: аман болон бэшэмэл хэлэлгэ; монолог, диалог; харилсаанай байдал болон оршон (сфера и ситуация речевого общения) дэлгэрэнгыгээр;

- яряанай, нийтэ толилолгын, эрдэм һуралсалай, уран һайханай стильнуудай шухала шэнжэнүүд болон онсонуудые;

- үгүүлэл ба тэрэнэй янзануудай (хөөрэлгэ, зураглалга, бодомжолго) байгуулгын шэнжэнүүдые;

- хэлэнэй шухала нэгжэнүүдые (единицэнүүдые) (нэрэ ба үйлэ, сүлөө ба тогтомол холбуулалнуудые, мэдүүлэл соохи үгэнүүдэй холбоо (хүтэлбэри, шадарлал), нэгэ ба хоёр бүридэлтэ юрын мэдүүлэл, мэдүүлэлэй шухала болон юрын гэшүүдые, нэгэ түрэл гэшүүдтэй, хандалгатай, оролто үгэнүүдтэй, тусгаарлагдаһан гэшүүдтэй, дахуулалтай мэдүүлэлнүүдые), тэдэнэй шэнжэнүүдые;

- буряад бэшэгэй дүримүүдые;

- элдэб стилиин болон янзын (юрэ хөөрэхэн, зураглаһан, бодомжолһон)

үгүүлэлнүүдые, уншалгын түхэлнүүдые (харалгын, танилсалгын, шэнжэлэлгын) илгаруулха;

Шадаха:

- хэлэнэй нэгжэнүүдые (нэрэ ба үйлэ, сүлөө ба тогтомол холбуулалнуудые, мэдүүлэл соохи үгэнүүдэй холбоо (хүтэлбэри, шадарлал), нэгэ ба хоёр бүридэлтэ юрын мэдүүлэл, мэдүүлэлэй шухала болон юрын гэшүүдые, нэгэ түрэл гэшүүдтэй, хандалгатай, оролто үгэнүүдтэй, тусгаарлагдаһан гэшүүдтэй, дахуулалтай мэдүүлэлнүүдые) таниха, тэдэниие синтаксическа шүүлбэрихэхэ;

- нэрэ ба үйлэ, сүлөө ба тогтомол холбуулалнуудые, мэдүүлэл соохи үгэнүүдэй холбоо (хүтэлбэри, шадарлал), нэгэ ба хоёр бүридэлтэ юрын мэдүүлэл, мэдүүлэлэй шухала болон юрын гэшүүдые, нэгэ түрэл гэшүүдтэй, хандалгатай, оролто үгэнүүдтэй, тусгаарлагдаһан гэшүүдтэй, дахуулалтай мэдүүлэлнүүдые, үгүлэлнүүдые зохёохо;

- дахуулалтай, нэгэ түрэл гэшүүдтэй, хандалгатай, оролто үгэнүүдтэй, тусгаарлагдаһан гэшүүдтэй мэдүүлэлнүүдтэ сэглэлтын тэмдэгүүдые табиha;

- юрын байгуулгатай мэдүүлэлнүүдхээ бүридэһэн үгүүлэлнүүдые ородһоо буряад хэлэн дээрэ оршуулха;

- үндэһэн соёлой шэнжэнүүдтэй үгэнүүдэй удхые толи хэрэглэн тайлбарилха;

Шагналга болон уншалга:

- аман болон бэшэмэл үгүүлэлэй удхые зүб ойлгохо (зорилго, үгүүлэлэй сэдэб, шухала болон нэмэлтэ, тодо болон тодо бэшэ мэдээсэл, мэдүүлэлнүүдэй/хэһэгүүдэй хоорондох холбоо, баримтануудые бүлэглэхэ);

- элдэб стилиин болон янзын үгүүлэлнүүдые уншаха; уншалгын элдэб түхэлнүүдые (шэнжэлэлгын, танилсалгын, харалгын) илгаруулха;

- элдэб юумэнүүдхээ, тэрэ тоодо олондо мэдээсэл тараадаг аргуудһаа, мэдээсэл абаха, бүлэглэхэ; лингвистическэ толинуудые, элдэб литература сүлөө хэрэглэхэ;

Хэлэлгэ болон бэшэлгэ:

- хуряамжалһан хэмжээгээр үгтэһэн үгүүлэл хүсэлдүүлхэ (түсэб, өөрынгөө үгөөр хөөрэлгэ, найруулга, конспект);

- элдэб стиль ба янзануудта үгүүлэл зохёохо (һанамжа (отзыв), аннотаци, реферат, элидхэл, бэшэг);

- уншаһан зохёолой удхада табигдаһан асуудалнуудта элдэб цитататай, баримтатай дэлгэрэнгы харюунуудые бэшэхэ;

- кинофильмын, зүжэгэй болон уран зохёолой ямар нэгэн герой тухай найруулга бэшэхэ;

- аман болон бэшэмэл түхэлөөр өөрынгөө һанал бодолые зүбөөр болон сүлөөгөөр дамжуулха, үгүүлэлэй хэбүүдые баримталха (зүй баримталга (логичность), удаа дараалһан журам (последовательность), холбоо тогтоолго (связность), сэдэбтэ тааруу г.м.); оршон тойронхиин үзэгдэлнүүдтэ, уншаһан, шагнаһан, хараһан тухайгаа бэшэхэ, хөөрэхэ;

- хэлэлгэдээ мүнөө үеын буряад литературна хэлэнэй зүб үгүүлгын, лексическэ, грамматическа шухала хэбүүдые хэрэглэхэ;

- бэшэлгэдээ зүб бэшэлгын шухала дүримүүдые хэрэглэхэ;

- хэлэлгын талаар өөрыгөө хинаха; хэлэлгынгээ зүб бурууень сэгнэхэ, хэлэлгын болон грамматическа алдуунуудые, дутуу дундануудыень олохо, тэдэниие усадхаха; үгүүлэлнүүдээ заһаха болон мүлихэ.

III. Программануудай байгуулга ба удха

Дабталга (5 саг)

Диктант № 1 “Шара набшын үе”

Холбуулал (6 саг) Холбоо үгэнүүд, тэдэнэй илгарал. Холбоо үгэнүүдые хэлэлгэдээ зүбөөр хэрэглэжэ һуралга. Олон янзын (синонимична) холбоо үгэнүүдые хэлэлгэдээ хэрэглэхэ шадабаритай болголго.

Диктант № 2 “Борбоосгойдо ошолго”

Мэдуулэлнууд (5 саг) Олон янзын (юрэ хөөрэхэн, асууһан, шангадхаһан) мэдүүлэлнүүд.

Тэдэнэй илгаанууд ба сэглэлтын тэмдэгүүд. Удхын сохилто ба үгэнүүдэй һуури байра хэрэглэжэ, мэдүүлэлэй шухала үгэ илгаруулан хэлэжэ һуралга.

Диктант № 3 “Тэмээн”

Юрын мэдуулэл (36 саг). Простой ба сложно мэдүүлэл тухай ойлгосо. Мэдүүлэл соохи үгэнүүдэй холбоо. Мэдүүлэлэй гэшүүд. Простой мэдүүлэлнүүдэй илгарал. Дутуу мэдүүлэл. Нэрлүүлэгшэ, тэрэнэй гаралга. Нэрлүүлэгшые заагша. Хэлэгшэ, тэрэнэй гаралга. Нэрэ хэлэгшэ ба

глагол хэлэгшэ. Хэлэгшын холболто. Нэрлүүлэгшэ хэлэгшэ хоёрой хоорондо зурлаа табилга. Нэрлүүлэгшэ хэлэгшэ хоёрые холбоһон үгын үгы байхадань, тэрэниие зүбөөр хэлэлгэ, уншалга. Мэдүүлэлэй юрын гэшүүд. Элирхэйлэгшэ, тэрэнэй гаралга. Хабсаргалта, тэрэнэй илгарал. Нэмэлтэ. Сэхэ ба косвенно нэмэлтэ. Ушарлагша, тэрэнэй илгарал. Мэдүүлэл соохи үгэнүүдэй байра. Юрын гэшүүдые хэлэлгэдээ зүбөөр хэрэглэжэ һуралга. Нэмэлтэ, элирхэйлэгшын орондо таараха синонимуудые хэрэглэлгэ. Мэдүүлэлэй нэгэ түрэл гэшүүд. Нэгэ түрэл гэшүүдэй илгаанууд. Холбоһон, зүрилдэһэн, илгahan союзуудаар холболдоһон нэгэ түрэл гэшүүд. Хэдэн зэргэлээ нэгэ түрэл гэшүүдтэй мэдүүлэлнүүд. Нэгэ түрэл гэшүүдтэй мэдүүлэл доторхи хамтадхahan үгэнүүд. Хамтадхahan үгэнүүдтэй нэгэ түрэл гэшүүдэй сэглэлтын тэмдэгүүд. Нэгэ түрэл гэшүүдтэй мэдүүлэлнүүдые интонацитайгаар хэлэжэ һуралга. Эдэ мэдүүлэлнүүдтэ сэглэлтын тэмдэгүүдые зүбөөр табиха шадабаритай болголго. Мэдүүлэлэй тододхоһон гэшүүд. Тусгаарлалга тухай ойлгосо. Тусгаарлаһан гэшүүдые хоолойн аялгаар илгалга. Хабсаргалта тусгаарлалга, тэрэнэй сэглэлтын тэмдэгүүд. Мэдүүлэлэй гэшүүдые тодо болгоһон үгэнүүдые тусгаарлалга. Тусгаарлалгын сэглэлтын тэмдэгүүд. Мэдүүлэлэй гэшүүд болодоггүй үгэнүүд. Тэдэнэй илгаанууд. Оролто үгэнүүдтэй мэдүүлэлнүүд. Хандалга, хоолойн аялгаар илгалга. Аянгалһан үгэнүүд ба үгэ мэдүүлэлнүүд. Эдэ мэдүүлэлнүүдтэ сэглэлтын тэмдэгүүдые табиха шадабаритай болголго.

Диктант № 4 “Түймэртэ ороһон тайга”

Диктант № 5 “Заха хизааргүй талада”

Диктант № 6 “Хоёр нүхэд”

Диктант № 7 “Сагаалган”

Диктант № 8 “Үйлсын үхибүүд”

Диктант № 9 “Эхэ тухай дуун”

Дахуулалтай мэдүүлэлнүүд (7 саг). Юрын ба бээ даһан причастна болон деепричастна обородуудтай мэдүүлэлнүүд. Тэдэнэй интонации ба сэглэлтын тэмдэгүүд.

Диктант № 10 “Хабарай һүүлшын һара”

Дабталга (5 саг). Мэдүүлэлнүүдэй илгаануудые дабталга. Мэдүүлэлэй шухала ба юрын гэшүүдые дабталга, синтаксическа шүүлбэри хэлгэ, мэдүүлэлнүүдые зохёолго.

Диктант № 11 “Доржи Банзаров”

Холбоо хэлэлгэ хүгжөөлгэ(4саг). Текстнүүдые удхадань дүтэрхыгөөр хөөрэлгэ ба изложени бэшэлгэ. Характеристикэ бэшэлгэ. Литературын ном соохи статьягай удхые богонихоноор (конспект) бэшэлгэ. Газетэдэ статья бэшэлгэ.

IV. һуралсалай-тематическа тусэб

№	Грамматика ба бэшэгэй дүримөөр үзэхэ программын материал.	Саг.	Теоритическэ һуралсал	Практичес ка ажал
1	Дабталга	5	4	1
2	Холбуулал	6	5	1
3	Мэдүүлэл	5	4	1
4	Юрын мэдүүлэл	5	4	1
5	Мэдүүлэлэй шухала гэшүүд	6	5	1
6	Мэдүүлэлэй юрын гэшүүд	8	7	1
7	Мэдүүлэлэй нэгэ түрэл гэшүүд	5	4	1
8	Мэдүүлэлэй тододхоһон гэшүүд	6	5	1
9	Мэдүүлэлэй гэшүүд болодоггүй үгэнүүд	6	5	1
10	Дахуулал	7	6	1
11	Дабталга	9	8	1
		68	57	11

V. Програма бэлүүлэх хэрэглэмжнүүд.

хурагшадай хэрэглэхэ литература:

- а) С.Г.Ошоров, Ж.Ц. Жамбуева «Буряад хэлэн» 8 класс Улаан-Үдэ Бэлиг 2016 он.
- б) Мангадаев М.Н., Данилов В.Н., «Грамматико-тематический словарь» Улан-Удэ 1982г
- в) С.Ж.Мархаева «Тестнүүд» 5-7 классууд Улан-Удэ, Бэлиг 2008он.

Багшын хэрэглэхэ литература:

1. С.Г.Ошоров, Ж.Ц. Жамбуева «Буряад хэлэн» 8 класс Улаан-Үдэ Бэлиг 2008 он.
2. Мангадаев М.Н., Данилов В.Н., «Грамматико-тематический словарь» Улан-Удэ 1982г. 3. С.Ж.Мархаева «Тестнүүд» 5-7 классууд Улан-Удэ, Бэлиг 2008он.
4. Мангадаев М.Н., Данилов В.Н., «Грамматико-тематический словарь» Улан-Удэ 1982г. 5. С.Ж.Мархаева «Тестнүүд» 5-7 классууд Улан-Удэ, Бэлиг 2008он.
4. Э.Р.Раднаев «Буряад хэлэн дунда хургуулида» Улан-Удэ, Бэлиг 2005 он.
5. Л.Намжилон «Оюун түлхюур»
6. А.Б.Санжаева «Буряад хэлээр тестнүүд» Улан-Удэ 2001он.
7. Б-Д. Батоев «Методическа заабаринууд» буряад хэлэн 5-9 класууд.

8 ангиин тематическа тусэблэлгэ «Буряад хэлээр»

№	Тема урока	Универсальные учебные действия		
		предметные	метапредметные	личностные
1/1	Дабталга. Фонетикэ	үгэ соохи үзэгүүд ба абьяануудыг зүбөөр илгаруулха, шүүлбэрлэхэ, аялгануудай ба хашалгануудай илгаа мэдэхэ, хэлэлгын хубинуудыг мэдэхэ, юрын мэдүүлэлнүүдыг зохёохо,	П: шухала хэрэгтэй мэдээсэлнүүдыг бэдэржэ, компьютер болон интернетэй хүсөөр мэдээнүүдыг олохо, хэрэглэжэ шадаха; Р: олоһон мэдэсэһээн уламжалан, үшөө мэдэхэгүй юумэн тушаагаа зорилго табиха; К: бэе бэеэ шагнажа, дуулажа шадаха;	түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ;
2/2	Лексикэ			
3/3	Морфологи			
4/4	Хэлэлгын хубинууд			
5/5	Диктант № 1 “Шара набшын үе”			
6/1	Синтаксис, Холбуулал тухай ойлгосо	хэлэлгэдээ үгэнүүдыг зүбөөр хэрэглэжэ һураха; мэдүүлэлнүүдыг хэлэлгэдээ зүбөөр зохёожо, хэлэжэ шадаха; алдуугүйгөөр, зүбөөр бэшэжэ шадаха. үгэнүүдыг болон мэдүүлэлнүүдыг зүбөөр үгүүлхэ, бэшэхэ,	П: хэһэн ажалдаа арга боломжонуудыг тааруулжа, шалгалта сэгнэлтэ үгэжэ шадаха; Р: хэһэн ажалаа сэгнэжэ шадаха К: бэе бэеэ шагнажа, дуулажа шадаха, бэшэг дээрэ, аман хэлэлгээрээ хэрэгтэй мэдээсэл дамжуулжа шадаха;	түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ; хэлэнэй баялигыг грамматическа аргануудыг өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодожо байһан бодолоо тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадаха.
7/2	Холбуулалнуудай илгарал			
8/3	Тогтомол, сүлөө холбуулал			
9/4	Холбуулалнуудай буридэлдэ ороһон үгэнүүдэй харилсаан			
10/5	Бэшэмэл худэлмэри			
11/6	Диктант № 2 “Борбоосгойнуудта ошолго”			
12/1	Мэдуулэл тухай ойлгосо 5	үгэ соохи үзэгүүд ба абьяануудыг зүбөөр илгаруулха, шүүлбэрлэхэ, аялгануудай илгаа мэдэхэ, буряад болон абтаһан үгэнүүдэй бэшэгэй дүрим мэдэхэ, тэрэниие	П: шухала хэрэгтэй мэдээсэлнүүдыг бэдэржэ, компьютер болон интернетэй хүсөөр мэдээнүүдыг олохо, хэрэглэжэ шадаха; Р: сэгнэлтэ хэхэдээ, юу ойлгоһоноо, үшөө юу ойлгожо абахабиб, хэр зэргэ	түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ; хэлэнэй баялигыг
13/2	Тэдэнэй илгаанууд ба сэглэлтын тэмдэгууд			
14/3	Изложени № 3 “Тэмээн”			
15/4	Удхын сохилто			

16/5	Холбоо хэлэлгэ хугжоолгэ	баримталан, үгэнүүдые болон мэдүүлэлнүүдые зүбөөр үгүүлхэ, бэшэхэ, хэлэлгэдээ үгэнүүдые зүбөөр хэрэглэжэ һураха; мэдүүлэлнүүдые хэлэлгэдээ зүбөөр зохёожо, хэлэжэ шадаха; дүтэрхы удхатай үгэнүүдые хэлэлгэдээ хэрэглэхэ; алдуугүйгөөр, зүбөөр бэшэжэ шадаха.	шанартайгаар ойлгообиб гэжэ хэһэн ажалаа сэгнэжэ шадаха; К: бэе бэеэ хүндэлжэ, нүгөөдэдөө анхаралтайгаар хандаха.	грамматическа аргуудые өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодожо байһан бодолоо тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадаха.	
17/1	Юрын мэдүүлэл 5	бэшэгэй дүрим мэдэхэ	П: дутуу дундануудые элирүүлхэ; Р: юу ойлгоһоноо, үшөө юу ойлгожо абахабиб; К: бэе бэеэ шагнажа, дуулажа шадаха;	түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ;	
18/2	Нэгэ буриделтэ мэдүүлэл				
19/3	Хоёр буриделтэ мэдүүлэл				
20/4	Холбоо хэлэлгэ хугжоолгэ				
21/5	Диктант № 4 “Түймэртэ ороһон тайга”				
22/1	Мэдүүлэлэй шухала гэшууд 6	үгэ соохи үзэгүүд ба абяануудые зүбөөр илгаруулха, шүүлбэрилхэ, хашалгануудай илгаа мэдэхэ, бэшэгэй дүрим мэдэхэ	П: шухала хэрэгтэй мэдээсэлнүүдые бэдэржэ, компьютер болон интернетэй хүсөөр мэдээнүүдые оложо, хэрэглэжэ шадаха; Р: сэгнэлтэ хэхэдээ, юу ойлгоһоноо, үшөө юу ойлгожо абахабиб, хэр зэргэ шанартайгаар ойлгообиб гэжэ хэһэн ажалаа сэгнэжэ шадаха; К: бэе бэеэ хүндэлжэ, нүгөөдэдөө анхаралтайгаар хандаха.	түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ; хэлэнэй баялигыгэ грамматическа аргуудые өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодожо байһан бодолоо тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадаха.	
23/2	Нэрлуулэгшэ, тэрэнэй гаралга				
24/3	Бэшэмэл худэлмэри				
25/4	Хэлэгшэ, тэрэнэй гаралга				
26/5	Юрын, буриделмэл хэлэгшэ				
27/6	Диктант № 5 “Заха хизааргүй талада”				
28/1	Мэдүүлэлэй юрын гэшууд 8				
29/2	Элирхэйлэгшэ, тэрэнэй				

	гаралга	шүүлбэрлэхэ, аялгануудай ба хашалгануудай илгаа мэдэхэ, бэшэгэй дүрим мэдэхэ буряад болон абтаһан үгэнүүдэй бэшэгэй дүрим мэдэхэ, тэрэниие баримталан, үгэнүүдые болон мэдүүлэлнүүдые зүбөөр үгүүлхэ, бэшэхэ, үгэнүүдые бүридлөөрнь шүүлбэрлэхэ, юрын мэдүүлэлнүүдые зохёохо, мэдүүлэлэй юрын гэшүүдые мэдэхэ,	мэдэхэ; К: бэшэг дээрэ, аман хэлэлгээрээ хэрэгтэй мэдээсэл дамжуулжа шадаха; П: дутуу дундануудые элирүүлхэ; Р: юу ойлгоһоноо, үшөө юу ойлгожо абахабиб; К: бэе бэеэ шагнажа, дуулажа шадаха; П: шухала хэрэгтэй мэдээсэлнүүдые бэдэржэ, компьютер болон интернетэй хүсөөр мэдээнүүдые оложо, хэрэглэжэ шадаха; Р: сэгнэлтэ хэхэдээ, юу ойлгоһоноо, үшөө юу ойлгожо абахабиб, К: хэлэнэй аргуудые хэлэлгэдээ хэрэглэжэ, өөрынгөө хараа бодол хэлэжэ шадаха; бэшэг дээрэ, аман хэлэлгээрээ хэрэгтэй мэдээсэл дамжуулжа шадаха;	хэрэглэжэ, бодожо байһан бодолоо тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадаха. түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтгэйгөөр хүмүүжэхэ; хэлэнэй баялигыг грамматическа аргуудые өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодожо байһан бодолоо тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадаха.	
30/3	Нэмэлтэ, тэрэнэй гаралга				
31/4	Ушарлагша тэрэнэй илгарал				
32/5	Дабталга				
33/6	Мэдуулэлэй синтаксическа шуулбэри				
34/7	Диктант № 6 “Хоёр нүхэд”				
35/8	Холбоо хэлэлгэ хугжоолгэ				
36/1	Мэдуулэлэй нэгэ түрэл гэшууд 5	бэшэгэй дүрим мэдэхэ	П: дутуу дундануудые элирүүлхэ; Р: юу ойлгоһоноо, үшөө юу ойлгожо абахабиб; К: бэе бэеэ шагнажа, дуулажа шадаха;	түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтгэйгөөр хүмүүжэхэ; бэшэгэй дүрим мэдэхэ Зохёолго «Шэнэ жэлнай ерэбэл даа»	
37/2	Нэгэ түрэл гэшуудэй илгарал				
38/3	Нэгэ түрэл гэшуудэй сэглэтын тэмдэгууд				
39/4	Холбоо хэлэлгэ хугжоолгэ				
40/5	Диктант № 7 “Сагаалган”				
41/1	Мэдуулэлэй тододхоһон гэшууд	бэшэгэй дүрим мэдэхэ хэлэлгэдээ үгэнүүдые зүбөөр хэрэглэжэ һураха; мэдүүлэлнүүдые хэлэлгэдээ зүбөөр зохёожо, хэлэжэ шадаха; дүтэрхы удхатай үгэнүүдые	П: дутуу дундануудые элирүүлхэ; Р: юу ойлгоһоноо, үшөө юу ойлгожо абахабиб; К: бэе бэеэ шагнажа, дуулажа шадаха; П: мэдүүлэлнүүдые хэлэлгэдээ зүбөөр зохёожо, хэлэжэ шадаха; Р: олоһон мэдэсэһээн уламжалан, үшөө мэдэхэгүй юумэн тушаагаа	түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтгэйгөөр хүмүүжэхэ; буряад хэлээ буряад арадай үндэһэн-болбосоролой нангин баялиг гэжэ ойлгохо; түрэл хэлэндээ	
42/2	Тоходхоһон элирхэйлэгшэ				
43/3	Тододхоһон нэмэлтэ				
44/4	Тододхоһон ушарлагша				
45/5	Бэшэмэл худэлмэри				
46/6	Диктант № 8 “” Үйлсын үхибүүд				

		хэлэлгэдээ хэрэглэхэ; алдуугүйгөөр, зүбөөр Дүрим сээжэлдэхэ	зорилго табиха; К: хэжэ байһан юумэнэйнгээ зорилгонууды, хамта дүүргэхэ ажалайнгаа түсэбүүды, яажа тэрээнээ дүүргэхы элирхэйлжэ шадаха; П: дутуу дунданууды элирүүлхэ; Р: юу ойлгоһоноо, үшөө юу ойлгожо абахабиб; К: бэе бэеэ шагнажа, дуулажа шадаха;	дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ; хэлэнэй баялигы грамматическа арганууды өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодожо байһан бодолоо тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадаха. түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ;	
47/1	Мэдуулэлэй гэшууд болодоггүй үгэнууд 6	хэлэлгэдээ үгэнүүды зүбөөр хэрэглэжэ хураха;	П: шухала хэрэгтэй мэдээсэлнүүды бэдэржэ, компьютер болон интернетэй хүсөөр мэдээнүүды оложо, хэрэглэжэ шадаха; Р: олоһон мэдэсэхээн уламжалан, үшөө мэдэхэгүй юумэн тушаагаа зорилго табиха; К: хэжэ байһан юумэнэйнгээ зорилгонууды, хамта дүүргэхэ ажалайнгаа түсэбүүды, яажа тэрээнээ дүүргэхы элирхэйлжэ шадаха	буряад хэлээ буряад арадай үндэһэн- болбосоролой нангин баялиг гэжэ ойлгохо; түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ; хэлэнэй баялигы грамматическа арганууды өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодожо байһан бодолоо тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадаха түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ;	
48/2	Тэдэнэй илгаанууд	мэдүүлэлнүүды	К: хэжэ байһан юумэнэйнгээ зорилгонууды, хамта дүүргэхэ ажалайнгаа түсэбүүды, яажа тэрээнээ дүүргэхы элирхэйлжэ шадаха		
49/3	Бэеэ даанги худэлмэри	хэлэлгэдээ зүбөөр зохёожо, хэлэжэ	П: дутуу дунданууды элирүүлхэ; Р: юу ойлгоһоноо, үшөө юу ойлгожо абахабиб; К: бэе бэеэ шагнажа, дуулажа шадаха;		
50/4	Бэшэмэл худэлмэри	шадаха; дүтэрхы			
51/5	Холбоо хэлэлгэ хугжоолгэ	удхатай үгэнүүды			
52/6	Диктант № 9 “Эхэ тухай дуун”	хэлэлгэдээ хэрэглэхэ; алдуугүйгөөр, зүбөөр бэшэжэ шадаха. Дүрим сээжэлдэхэ 1	П: дутуу дунданууды элирүүлхэ; Р: юу ойлгоһоноо, үшөө юу ойлгожо абахабиб; К: бэе бэеэ шагнажа, дуулажа шадаха;		
53/1	Дахуулалтай мэдуулэлнууд 7	хэлэлгэдээ үгэнүүды зүбөөр хэрэглэжэ хураха;	П: дутуу дунданууды элирүүлхэ; Р: юу ойлгоһоноо, үшөө юу ойлгожо абахабиб; К: бэе бэеэ шагнажа, дуулажа шадаха;	түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ; буряад хэлээ буряад арадай үндэһэн- болбосоролой нангин баялиг гэжэ ойлгохо;	
54/2	Причастна юрын обородууд	мэдүүлэлнүүды		түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ;	
55/3	Причастна бэеэ дааһан обородууд	хэлэлгэдээ зүбөөр зохёожо, хэлэжэ	П: шухала хэрэгтэй мэдээсэлнүүды бэдэржэ, компьютер болон интернетэй хүсөөр мэдээнүүды оложо, хэрэглэжэ шадаха;		
56/4	Деепричастна юрын обородууд	шадаха; дүтэрхы удхатай үгэнүүды		хэлэнэй баялигы грамматическа	
57/5	Деепричастна бэеэ дааһан	хэлэлгэдээ хэрэглэхэ;			

	обородууд	алдуугүйгөөр, зүбөөр бэшэжэ шадаха.	Р: олоһон мэдэсэһээн уламжалан, үшөө мэдэхэгүй юумэн тушаагаа зорилго табиха; К: хэжэ байһан юумэнэйнгээ зорилгонууды, хамта дүүргэхэ ажалайнгаа түсбүүды, яжа тэрээнээ дүүргэхые элирхэйлжэ шадаха	арганууды өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодожо байһан бодолоо тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадаха	
58/6	Диктант № 10 “Хабарай һүүлшын һара”				
59/6	Бэшэмэл худэлмэри				
60/1	Дабталга, холбуулал 9	Дүрим дабтаха бэшэгэй	П: шухала хэрэгтэй мэдээсэлнүүды бэдэржэ, компьютер болон интернетэй хүсөөр мэдээнүүды оложо, хэрэглэжэ шадаха; Р: олоһон мэдэсэһээн уламжалан, үшөө мэдэхэгүй юумэн тушаагаа зорилго табиха; К: хэжэ байһан юумэнэйнгээ зорилгонууды, хамта дүүргэхэ ажалайнгаа түсбүүды, яжа тэрээнээ дүүргэхые элирхэйлжэ шадаха	буряад хэлээ буряад арадай үндэһэн- болбосоролой нангин баялиг гэжэ ойлгохо; түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ; хэлэнэй баялигы грамматическа арганууды өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодожо байһан бодолоо тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадаха	
61/2	Мэдуулэлэй гэшууд	дүрим мэдэхэ, тэрэниие баримталан,			
62/3	Мэдуулэлэй синтаксическа шуулбэри	үгэнүүды болон мэдүүлэлнүүды			
63/4	Морфологическа шуулбэри	зүбөөр үгүүлхэ, бэшэхэ, үгэнүүды			
64/5	Дахуулал	бүридэлөөрнь			
65/6	Диктант № 11 “Доржи Банзаров”	шүүлбэрилхэ, юрын мэдүүлэлнүүды			
66/7	Оршуулга	зохёохо, мэдүүлэлэй			
67/8	Хэшээл-викторина	юрын гэшүүды			
68/9	Холбоо хэлэлгэ хугжоолгэ	мэдэхэ,			

9 ангиин тематическа тусэблэлгэ «Буряад хэлээр»

№	Тема урока	Универсальные учебные действия		
		предметные	метапредметные	личностные
1/1	Оролто хэшээл. Хэлэн тухай хөөрэлдөөн.	үгэ соохи үзэгүүд ба абяануудыг зүбөөр илгаруулха, шүүлбэрилхэ, аялгануудай ба хашалгануудай илгаа мэдэхэ, хэлэлгын хубинуудыг мэдэхэ, юрын мэдүүлэлнүүдыг зохёохо,	П: шухала хэрэгтэй мэдээсэлнүүдыг бэдэржэ, компьютер болон интернетэй хүсөөр мэдээнүүдыг оложо, хэрэглэжэ шадаха; Р: олоһон мэдэсэхээн уламжалан, үшөө мэдэхэгүй юумэн тушаагаа зорилго табиха; К: бэе бэеэ шагнажа, дуулажа шадаха;	түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ;
2/2	Дабгалга. Юрын мэдүүлэлнүүдэй байгуулга.			
3/3	Дахуулалнуудтай мэдүүлэлнүүд.			
4/4	Холбуулалнууд. Сүлөө ба тогтомол холбуулалнууд.			
5/5	Диктант «Шэмээгүй байдал»			
6	Хэлэн тухай шухала мэдээн.	хэлэлгэдээ үгэнүүдыг зүбөөр хэрэглэжэ хураха; мэдүүлэлнүүдыг хэлэлгэдээ зүбөөр зохёожо, хэлэжэ шадаха; алдуугүйгөөр, зүбөөр бэшэжэ шадаха. үгэнүүдыг болон мэдүүлэлнүүдыг зүбөөр үгүүлхэ, бэшэхэ,	П: хэһэн ажалдаа арга боломжонуудыг тааруулжа, шалгалта сэгнэлтэ үгэжэ шадаха; Р: хэһэн ажалаа сэгнэжэ шадаха К: бэе бэеэ шагнажа, дуулажа шадаха, бэшэг дээрэ, аман хэлэлгээрээ хэрэгтэй мэдээсэл дамжуулжа шадаха;	түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ; хэлэнэй баялигыг грамматическа аргуудыг өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодожо байһан бодолоо тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадаха
7	Шэнэ дүримүүд.			
8	Хэлэнэй стильнүүд.			
9	Хэлэлгын уран аргууд.			
10	Орёо мэдүүлэл тухай ойлгосо.			
11	Ниилэлдэһэн орёо мэдүүлэл.			
12	Ниилэлдэһэн орёо мэдүүлэлэй илгаа.	үгэ соохи үзэгүүд ба абяануудыг зүбөөр илгаруулха, шүүлбэрилхэ, аялгануудай илгаа мэдэхэ,	П: шухала хэрэгтэй мэдээсэлнүүдыг бэдэржэ, компьютер болон интернетэй хүсөөр мэдээнүүдыг оложо,	түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ;
13	Холбоһон харилсаатай орёо мэдүүлэлнүүд.			

14	Илгаһан харилсаатай орёо мэдүүлэлнүүд.	буряад болон абтаһан үгэнүүдэй бэшэгэй дүрим мэдэхэ, тэрэниие баримталан, үгэнүүдые болон мэдүүлэлнүүдые зүбөөр үгүүлхэ, бэшэхэ, хэлэлгэдээ үгэнүүдые зүбөөр хэрэглэжэ һураха; мэдүүлэлнүүдые хэлэлгэдээ зүбөөр зохёожо, хэлэжэ шадаха; дүтэрхы удхатай үгэнүүдые хэлэлгэдээ хэрэглэхэ; алдуугүйгөөр, зүбөөр бэшэжэ шадаха.	хэрэглэжэ шадаха; Р: сэгнэлтэ хэхэдээ, юу ойлгоһоноо, үшөө юу ойлгожо абахабиб, хэр зэргэ шанартайгаар ойлгообиб гэжэ хэһэн ажалаа сэгнэжэ шадаха; К: бэе бээ хүндэлжэ, нүгөөдэдөө анхаралтайгаар хандаха.	хэлэнэй баялигые грамматическа аргуудые өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодожо байһан бодолоо тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадаха.	
15	Шалгалтын диктант, шүүлбэри.				
16	Зүрилдэһэн харилсаатай орёо мэдүүлэл.				
17	Дэлгэрэнгы изложени бэшэлгэ.	бэшэгэй дүрим мэдэхэ	П: дутуу дундануудые элирүүлхэ; Р: юу ойлгоһоноо, үшөө юу ойлгожо абахабиб; К: бэе бээ шагнажа, дуулажа шадаха;	түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ;	
18	х/х Оршуулга. Ородһоо буряад хэлэндэ оршуулха.				
19	Орёо ниилэлдэһэн мэдүүлэлэй шүүлбэри.				
20	Дахалдаһан орёо мэдүүлэл тухай ойлгосо.				
21	Шухала ба нүхэсэл мэдүүлэлнүүд.				
22	Шухала ба нүхэсэл мэдүүлэлнүүд.				
23	Холболто ба холболто үгэнүүд.	үгэ соохи үзэгүүд ба абяануудые зүбөөр илгаруулха, шүүлбэрилхэ, хашалгануудай илгаа мэдэхэ, бэшэгэй дүрим мэдэхэ	П: шухала хэрэгтэй мэдээсэлнүүдые бэдэржэ, компьютер болон интернетэй хүсөөр мэдээнүүдые оложо, хэрэглэжэ шадаха; Р: сэгнэлтэ хэхэдээ, юу ойлгоһоноо, үшөө юу ойлгожо абахабиб, хэр зэргэ шанартайгаар ойлгообиб гэжэ	түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ; хэлэнэй баялигые грамматическа аргуудые өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодожо байһан бодолоо тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадаха.	
24	Нүхэсэл мэдүүлэлнүүдэй илгарал.				
25	Практическа хүдэлмэри.				
26	Сүлөө диктант.				
27	Шухала ба нүхэсэл мэдүүлэлые				

	зүбөөр байгуулга ба хэрэглэлгэ.		хэһэн ажалаа сэгнэжэ шадаха; К: бэе бэе хүндэлжэ, нүгөөдэдөө анхаралтайгаар хандаха.	
28	Тайлбарилһан нүхэсэл мэдүүлэлтэй дахалдаһан ороо мэдүүлэл.			
29	Элирхэйлһэн нүхэсэл мэдүүлэлтэй дахалдаһан ороо мэдүүлэл.			
30	Үгтэһэн темэдэ найруулга бэшэхэдээ дахалдаһан ороо мэдүүлэл хэрэглэлгэ.	бэшэгэй дүрим мэдэхэ үгэ соохи үзэгүүд ба абяануудые зүбөөр илгаруулха, шүүлбэрилхэ, аялгануудай ба хашалгануудай илгаа мэдэхэ, бэшэгэй дүрим мэдэхэ буриад болон абтаһан үгэнүүдэй бэшэгэй дүрим мэдэхэ, тэрэниие баримталан, үгэнүүдые болон мэдүүлэлнүүдые зүбөөр үгүүлхэ, бэшэхэ, үгэнүүдые бүридэлөөрнь шүүлбэрилхэ, юрын мэдүүлэлнүүдые зохёохо, мэдүүлэлэй юрын гэшүүдые мэдэхэ,	П: шүүмжэлэл, шэнжэлэл хэжэ, дутуу дундануудые элирүүлжэ; Р: ямар дүндэ ерэхээ уридшалан мэдэхэ; К: бэшэг дээрэ, аман хэлэлгээрээ хэрэгтэй мэдээсэл дамжуулжа шадаха; П: дутуу дундануудые элирүүлхэ; Р: юу ойлгоһоноо, үшөө юу ойлгожо абахабиб; К: бэе бэе шагнажа, дуулажа шадаха; П: шухала хэрэгтэй мэдээсэлнүүдые бэдэржэ, компьютер болон интернетэй хүсөөр мэдээнүүдые оложо, хэрэглэжэ шадаха; Р: сэгнэлтэ хэхэдээ, юу ойлгоһоноо, үшөө юу ойлгожо абахабиб, К: хэлэнэй аргуудые хэлэлгэдээ хэрэглэжэ, өөрынгөө хараа бодол хэлэжэ шадаха; бэшэг дээрэ, аман хэлэлгээрээ хэрэгтэй мэдээсэл дамжуулжа шадаха;	Хэлэнэй баялигыё матическа аргануудые өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодожо байһан бодолоо тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадаха. түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ; хэлэнэй баялигыё грамматическа аргануудые өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодожо байһан бодолоо тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадаха.
31	Ушарлаһан нүхэсэл мэдүүлэлтэй дахалдаһан ороо мэдүүлэлнүүд			
32	Сагай нүхэсэл мэдүүлэлнүүд.			
33	Байрын нүхэсэл мэдүүлэлнүүд.			
34	Аргын нүхэсэл мэдүүлэлнүүд.			
35	Болзоогой нүхэсэл мэдүүлэлнүүд.			
36	Шалтагаанай нүхэсэл мэдүүлэлнүүд.			
37	Зорилгын нүхэсэл мэдүүлэлнүүд.		бэшэгэй дүрим мэдэхэ	
38	Хэмжээгэй нүхэсэл			

	мэдүүлэлнүүд.		Р: юу ойлгохоноо, үшөө юу ойлгожо абахабиб; К: бэе бэеэ шагнажа, дуулажа шадаха;	бэшэгэй дүрим мэдэхэ Зохёолго «Шэнэ жэлнай ерэбэл даа»	
39	Узэһэнөө дабталга.				
40	Шалгалтын диктант, анализ.				
41	Хэдэн нухэсэл мэдүүлэлтэй дахалдаһан орёо мэдүүлэл				
42	Холболтогүй орёо мэдүүлэл тухай ойлгосо.	бэшэгэй дүрим мэдэхэ хэлэлгэдээ үгэнүүдые	П: дутуу дундануудые элирүүлхэ; Р: юу ойлгохоноо, үшөө юу ойлгожо абахабиб; К: бэе бэеэ шагнажа, дуулажа шадаха;	түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ;	
43	Холболтогүй орёо мэдүүлэлнүүдэй хоорондох харилсаанууд.	зүбөөр хэрэглэжэ һураха; мэдүүлэлнүүдые хэлэлгэдээ зүбөөр	П: мэдүүлэлнүүдые хэлэлгэдээ зүбөөр зохёожо, хэлэжэ шадаха; Р: олоһон мэдэсэһээн уламжалан, үшөө мэдэхэгүй юумэн тушаагаа зорилго табиha;	буряад хэлээ буряад арадай үндэһэн-болбосоролой нангин баялиг гэжэ ойлгохо;	
44	Сэхэ ба ооршэлэн хэлэлгэ	зохёожо, хэлэжэ шадаха; дүтэрхы	П: мэдүүлэлнүүдые хэлэлгэдээ зүбөөр зохёожо, хэлэжэ шадаха; Р: олоһон мэдэсэһээн уламжалан, үшөө мэдэхэгүй юумэн тушаагаа зорилго табиha;	түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ;	
45	Сэхэ хэлэлгэтэй сэглэлтын тэмдэгууд	удхатай үгэнүүдые хэлэлгэдээ хэрэглэхэ;	К: хэжэ байһан юумэнэйнгээ зорилгонуудые, хамта дүүргэхэ ажалайнгаа түсэбүүдые, яажа тэрээнээ дүүргэхые элирхэйлжэ шадаха; П: дутуу дундануудые элирүүлхэ; Р: юу ойлгохоноо, үшөө юу ойлгожо абахабиб; К: бэе бэеэ шагнажа, дуулажа шадаха;	хэлэнэй баялигы грамматическа аргануудые өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодожо байһан бодолоо тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадаха.	
46	Холилдоһон орёо мэдүүлэл	алдуугүйгөөр, зүбөөр		түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ;	
47	холилдоһон орёо мэдүүлэл угуулэл	Дүрим сээжэлдэхэ			
48	Шалгалтын хүдэлмэри,	хэлэлгэдээ үгэнүүдые	П: шухала хэрэгтэй мэдэсэлнүүдые бэдэржэ, компьютер болон интернетэй хүсөөр мэдээнүүдые оложо, хэрэглэжэ шадаха;	буряад хэлээ буряад арадай үндэһэн-болбосоролой нангин баялиг гэжэ ойлгохо;	
49	Хэлэлгэ тухай ойлгосо. Сэдэб	зүбөөр хэрэглэжэ һураха;	Р: олоһон мэдэсэһээн уламжалан, үшөө мэдэхэгүй	түрэл хэлэндээ	
50	Үгүүлэлэй байгуулга. Текст				
51	Үгүүлэлэй янзанууд. Домоглоһон	мэдүүлэлнүүдые хэлэлгэдээ зүбөөр			
52	Зураглаһан үгүүлэл	зохёожо, хэлэжэ шадаха; дүтэрхы			
53	Бодомжолһон үгүүлэл				

		<p>удхатай үгэнүүдые хэлэлгэдээ хэрэглэхэ; алдуугүйгөөр, зүбөөр бэшэжэ шадаха.</p> <p>Дүрим сээжэлдэхэ 1</p>	<p>юумэн тушаагаа зорилго табиха;</p> <p>К: хэжэ байһан юумэнэйнгээ зорилгонуудые, хамта дүүргэхэ ажалайнгаа түсэбүүдые, яаж тэрээнээ дүүргэхые элирхэйлжэ шадаха</p> <p>П: дугуу дундануудые элирүүлхэ;</p> <p>Р: юу ойлгоһоноо, үшөө юу ойлгожо абахабиб;</p> <p>К: бэе бэеэ шагнажа, дуулажа шадаха;</p>	<p>дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ; хэлэнэй баялигые грамматическа аргуудые өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодожо байһан бодолоо тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадаха түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ;</p>	
54	Албан хэрэгэй стиль. Эрдэм һуралсалай стиль	<p>хэлэлгэдээ үгэнүүдые зүбөөр хэрэглэжэ һураха;</p> <p>мэдүүлэлнүүдые хэлэлгэдээ зүбөөр зохёожо, хэлэжэ шадаха; дүтэрхы удхатай үгэнүүдые хэлэлгэдээ хэрэглэхэ; алдуугүйгөөр, зүбөөр бэшэжэ шадаха.</p>	<p>П: дугуу дундануудые элирүүлхэ;</p> <p>Р: юу ойлгоһоноо, үшөө юу ойлгожо абахабиб;</p> <p>К: бэе бэеэ шагнажа, дуулажа шадаха;</p> <p>П: шухала хэрэгтэй мэдээсэлнүүдые бэдэржэ, компьютер болон интернетэй хүсөөр мэдээнүүдые оложо, хэрэглэжэ шадаха;</p> <p>Р: олоһон мэдэсэһээн уламжалан, үшөө мэдэхэгүй юумэн тушаагаа зорилго табиха;</p> <p>К: хэжэ байһан юумэнэйнгээ зорилгонуудые, хамта дүүргэхэ ажалайнгаа түсэбүүдые, яаж тэрээнээ дүүргэхые элирхэйлжэ шадаха</p>	<p>түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ; буряад хэлээ буряад арадай үндэһэн-болбосоролой нангин баялиг гэжэ ойлгохо; түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ; хэлэнэй баялигые грамматическа аргуудые өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодожо байһан бодолоо</p>	
55	Ниитэ толилолгын стиль				
56	Портретнэ очерк				
57	Уран найханай стиль				
58	Бэшэгэй хэлэлгэдэ хэрэглэдэг текстын янзланууд тухай. Түсэб				
59	Холбоо хэлэгэ хүгжөөлгэ				

				тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадаха	
60	Үгүүлэл. Текст	Дүрим дабтаха бэшгэй дүрим мэдэхэ, тэрэниие баримталан, үгэнүүдые болон мэдүүлэлнүүдые зүбөөр үгүүлхэ, бэшэхэ, үгэнүүдые бүридэлөөрнь шүүлбэрилхэ, юрын мэдүүлэлнүүдые зохёохо, мэдүүлэлэй юрын гэшүүдые мэдэхэ,	П: шухала хэрэгтэй мэдээсэлнүүдые бэдэржэ, компьютер болон интернетэй хүсөөр мэдээнүүдые оложо, хэрэглэжэ шадаха; Р: олоһон мэдэсэһээн уламжалан, үшөө мэдэхэгүй юумэн тушаагаа зорилго табиha; К: хэжэ байһан юумэнэйнгээ зорилгонуудые, хамта дүүргэхэ ажалайнгаа түсэбүүдые, яажа тэрээнээ дүүргэхые элирхэйлжэ шадаха	бурыад хэлээ бурыад арадай үндэһэн-болбосоролой нангин баялиг гэжэ ойлгохо; түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ; хэлэнэй баялигые грамматическа аргуудые өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодожо байһан бодолоо тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадаха	
61	Хуряамжалһан найруулга				
62	Орёо мэдүүлэл дабталга				
63	Орёо мэдүүлэл дабталга				
64	Дэлгэрэнгы найруулга				
65	Синтаксическа шүүлбэри				
66	Синтаксическа шүүлбэри				
67	Шалгалтын хүдэлмэри				
68	Бүхы гараһанаа дабталга				

